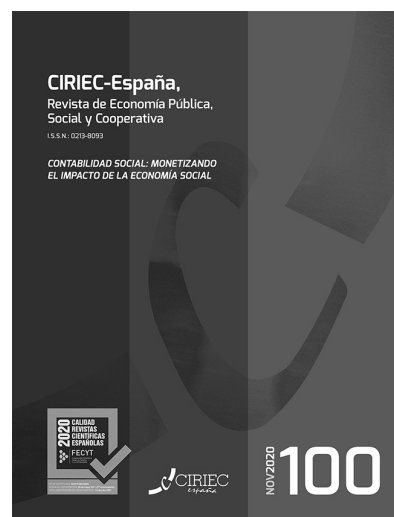

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, n° 100, novembre de 2020

La col·lecció de revistes de 'CIRIEC-Espanya, revista d'economia pública, social i cooperativa' ha arribat aquest mes de novembre de 2020 al seu número 100. Aquest número inclou articles que realitzen un balanç de la investigació en diversos camps de l'economia social. Al costat d'aquests articles s'inclou un monogràfic sobre 'Comptabilitat social: monetitzant l'impacte social de les empreses i organitzacions', que recull una selecció de les investigacions més interessants que s'estan realitzant sobre la matèria. Segons explica el coordinador del monogràfic sobre 'Comptabilitat Social', professor José Luis Retolaza, des de la gran recessió del 2008 tant la ciutadania com l'administració pública s'interessen en major mesura pel valor global que les organitzacions, de tota mena, generen o lleven a la Societat, i no sols pel valor financer o de mercat. Això ha portat a una demanda de mètriques socials i a una reactualització de la Comptabilitat Social. En efecte, durant els últims anys nombroses empreses, ONG i ens de l'administració pública han implementat una comptabilitat social de caràcter monetari en les seues organitzacions, la qual cosa obri interessants línies d'investigació. El número es pot descarregar en la Web de la revista: <http://ciriec-revistaeconomia.es>.

MONZÓN, J.L., GALÁN, J. & GONZÁLEZ, A: *Libro Blanco de la Economía Social en España. Delimitación de objetivos y cuentas satélite de Cooperativas, Sociedades Laborales y Entidades de Base Asociativa. Año 2017*, CIRIEC-España editorial, 2020

El present estudi està centrat en l'àmbit de les cooperatives, societats laborals, centres especials d'ocupació i empreses de base associativa (EBAs). Per a l'any 2017 l'estudi aborda els indicadors monetaris de les cooperatives no financeres i societats laborals en l'àmbit territorial espanyol, així com les entitats de base associativa de Catalunya. També es presenten altres indicadors no monetaris com l'ocupació total i el sexe i s'actualitzen dades d'ús dels Centres Especials d'Ocupació. Per a realitzar l'estudi dels indicadors de les cooperatives no financeres, societats laborals i entitats de base associativa s'utilitza la metodologia dels comptes satèl·lit. Els comptes satèl·lit mantenen tots els conceptes i classificacions bàsiques del marc central de la comptabilitat nacional i s'elaboren de conformitat amb la metodologia del Sistema Europeu de Comptes (SEC-2010) i del Manual per a l'elaboració dels comptes satèl·lit de les empreses de l'economia social, publicat per la Comissió Europea. Els comptes satèl·lit s'elaboren per a tot l'estat espanyol i per a totes i cadascuna de les 17 Comunitats Autònomes que ho integren, presentant-se també desagregades en quatre grans branques d'activitat: agricultura, construcció, indústria i serveis. Per primera vegada es presenten les expliques satèl·lit de les Entitats de Base Associativa (EBAs), de Catalunya, empreses de l'economia social innovadores, autogestionades per professionals sanitaris, que presten el Servei d'Atenció Primària i estan integrades en el Sistema Públic de Salut.

CHAVES, Rafael y MONZÓN, José Luis (Dirs.), *Libro Blanco de la Economía Social y del Tercer Sector en la Comunidad Valenciana*, CIRIEC-España editorial, 2020

El Llibre blanc del cooperativisme i de l'economia social de la Comunitat Valenciana, va revelar que l'economia social integra, al costat de les empreses productores de mercat, un teixit molt ampli d'entitats productores no de mercat: les associacions, fundacions i tres entitats singulars com són Càritas, Creu Roja i ONCE, conjunt més conegut com a Tercer Sector. El Llibre blanc va revelar que el 90,2% de les 34.914 entitats i empreses de l'economia social valenciana, el 56,4% dels 9 milions dels seus socis, el 37,9% dels seus 12.975,1 milions de € d'ingressos i el 57'4% dels seus 172.444 treballadors remunerats, corresponen a aquest Tercer Sector. Sorprenentment, malgrat la seua importància socioeconòmica, fins al present són escassos els estudis científics que han abordat al conjunt d'aquest Tercer Sector, així com a les diferents famílies que l'integren. Aquest llibre realitza avanços en la delimitació conceptual i en la perimetració externa i interna d'aquesta part de l'economia social. Ofereix una panoràmica de les dimensions quantitatives i de les grans famílies que integra el tercer sector valencià, i ofereix una caracterització de les principals famílies del tercer sector, amb especial atenció als àmbits social, cultural, esportiu, de cooperació al desenvolupament, fundacional, voluntariat i entitats singulars. El llibre, finalment, identifica el marc institucional, jurídic i de polítiques públiques que incideix sobre el tercer sector valencià. Aquest Llibre blanc ha sigut elaborat per un potent i experimentat equip investigador del CIRIEC-España, la Universitat de València i la seua realització ha sigut possible gràcies al patrocini de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball de la Generalitat Valenciana.

CATALÀ ESTADA, Belén: *Las políticas públicas de economía social desplegadas por los ayuntamientos de la Comunidad Valenciana*, IUDESCOOP y CIRIEC-España editorial, 2020

Fins a hui eren escassos els estudis que han abordat el grau i la manera d'implicació de les administracions locals en el foment del cooperativisme i de l'economia social. Per això, des de l'Institut IUDESCOOP i del CIRIEC s'ha obert una línia de treball centrada en el local, en el terreny més pròxim al ciutadà. Aquesta línia de treball ha sigut afavorida també per l'interés d'administracions regionals, com la mateixa Generalitat Valenciana, de propiciar la implicació de nous actors, especialment els governs locals, en el camp del foment de l'economia social. És aquest el context en el qual s'ha gestat aquest estudi, el principal repte del qual ha sigut precisament documentar aqueix nivell d'implicació i valorar en quins tipus de polítiques han sigut i són les administracions locals més actives. El treball ha sigut dut a terme per Belén Català Estada, economista experta en economia social i cooperativisme. Català va obtindre en 2019 el 1r Premi CIRIEC al millor Treball de Fi de Grau versat sobre un tema d'economia social, com era la Banca Ètica. Enguany, el seu Treball de Fi de Màster (TFM) ha obtingut la qualificació màxima i acaba de ser guardonat també amb el 1r Premi CIRIEC al millor TFM versat sobre economia social defensat en les universitats valencianes. La present publicació recull el contingut principal d'aquest treball.

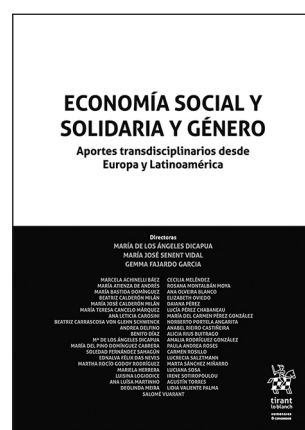
ALBA, N. et al: *Fent Cooperatives, Pla de suport y foment del COOPERATIVISME de la Comunitat Valenciana 2021-2022*, Ed. Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), 2020

La Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), com a part integrant del Consell Valencià del Cooperativisme, va assumir la responsabilitat de redactar una proposta per al segon Pla 'Fent Cooperatives', amb el suport de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball de la Generalitat Valenciana. Aqueixa proposta és la que ha servit de base per al nou Pla, aprovat per la unanimitat del Ple del Consell Valencià del Cooperativisme en la sessió del 2 de novembre de 2020. Aquest llibre recull i desgrana el 'Fent Cooperatives' II en la seua estructura, línies estratègiques i 50 mesures concretes. Analitza l'impacte del Pla en els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), i detalla els indicadors d'execució i seguiment del Pla. El llibre conclou amb la Memòria Econòmica per al Desenvolupament del 'Fent Cooperatives' II, que inclou les necessitats d'inversió per al desenvolupament del cooperativisme valencià, i les ajudes públiques previstes per la Generalitat Valenciana.

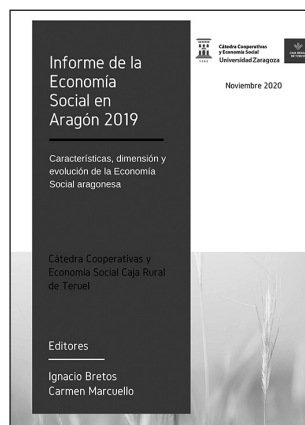
DICAPUA, M^a de los Ángeles; SENENT, Mª José y FAJARDO, Gemma (Coords.): *Economía Social y Solidaria y Género*, Tirant lo Blanch, 2020

Des de tots dos costats de l'Atlàntic, des de diferents marcs teòrics i diferents realitats nacionals, 39 especialistes d'Amèrica Llatina i Europa, tant de l'àmbit acadèmic com dels moviments socials, aporten mirades caleidoscòpiques sobre la situació de les dones en les entitats de l'Economia social, i ens faciliten eines metodològiques per a l'aplicació de la perspectiva de gènere en aquest àmbit. El llibre recull 21 treballs sobre aquesta temàtica, de països i regions d'Espanya, Grècia, Portugal, l'Argentina, Colòmbia, el Brasil, Paraguai, Veneçuela i l'Uruguai. Es tracta amb això d'aportar línies de treball per a futures investigacions i propostes que permeten anar avançant en l'apoderament de les dones que integren l'Economia social. El llibre forma part del projecte Ecosocial2020, promogut pel IUDESCOOP, de la Universitat de València, i finançat pel Ministeri de Ciència del Govern d'Espanya, l'Agència Estatal d'Investigació i el Fons Europeu de Desenvolupament Regional.

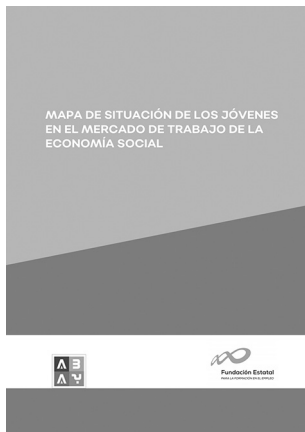

MARCUELLO, Carmen y BRETOS, Ignacio (Eds.): *Informe sobre la Economía Social en Aragón 2019*, Cátedra Cooperativas y Economía Social - Caja Rural de Teruel

Està disponible l'Informe de l'Economia Social a Aragó 2019. Per cinqué any consecutiu, l'informe ha sigut elaborat des de la Càtedra Cooperatives i Economia Social-Caixa Rural de Terol, nascuda a l'abril de 2016 de la col·laboració entre Caixa Rural de Terol i la Universitat de Saragossa. L'estudi destaca el paper fonamental del sector de l'Economia Social a Aragó, format per prop de 5.000 entitats, que representen prop del 6% del total d'empreses existents en aquesta comunitat autònoma. El document proporciona una anàlisi detallada sobre la situació, característiques i evolució durant els últims anys de les principals famílies que conformen el sector. Aquestes entitats donen ocupació directa a al voltant de 20.000 persones, el 3,4% de l'ocupació total aragonesa; van facturar més de 2.500 milions euros en 2019, i van contribuir al desenvolupament econòmic d'Aragó, generant un valor afegit brut xifrat en més de 400 milions d'euros, la qual cosa suposa el 1,2% del total territorial.

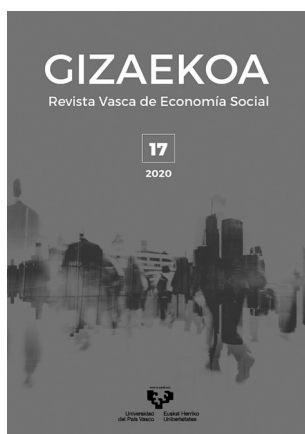

MARTÍNEZ, Mª Isabel; CASTRO, Belén; SANTERO, Rosa y RODRÍGUEZ, Leila: *Mapa de situación de los jóvenes en el mercado de trabajo de la Economía Social*, Abbay Analistas, CEPES, Fundación Estatal para la Formación en el Empleo

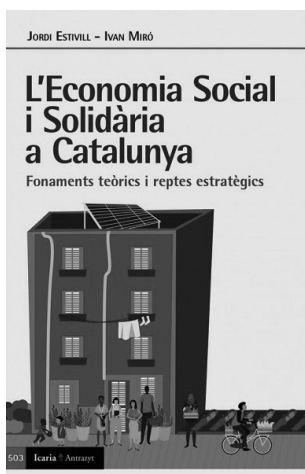
La situació de la població jove a Espanya dins del mercat laboral és el reflex d'un problema estructural d'elevades taxes de desocupació i condicions inestables en la seua contractació, que comporta problemes personals i socials de primer ordre. L'Economia Social (ES), malgrat la seua importància en nombrosos termes, és encara una realitat desconeguda per una gran part de la societat, entre els quals s'inclouen els joves. L'ocupació jove dins del total d'empreses i entitats de l'Economia Social no havia sigut analitzada detalladament fins ara. L'objectiu general d'aquest treball és elaborar un mapa de situació dels joves en el mercat de treball de l'Economia Social, a partir de l'anàlisi de dades estadístiques de la Mostra Contínua de Vides Laborals (MCVL). L'anàlisi descriptiva es complementa amb una anàlisi comparativa amb la situació dels joves en el total de l'economia (que no és ES), la qual cosa permet identificar el valor afegit de l'ús de l'ES per al col·lectiu de joves a Espanya, i les potencialitats de l'Economia Social per a l'ocupació jove en funció de diferents característiques, com la regió, el sector d'activitat o el nivell educatiu.

GIZAEKOA - Revista Vasca de Economía Social, núm. 17 (2020)

GEZKI, l'Institut de Dret Cooperatiu i Economia Social de la UPV/EHU, ha publicat el número 17 de la seua revista, que recull articles científic-acadèmics i comentaris de laudes i sentències sobre el sector. Es pot accedir al mateix en l'enllaç: <https://ojs.ehu.eus/index.php/Gezki>. Enguany, la revista incorpora importants novetats, ja que d'una banda ha renovat el seu nom, passant a denominar-se 'GIZAEKOA. Revista Basca d'Economia Social' i, d'altra banda, ha modificat el seu disseny, especialment el de la seua portada i contraportada. En aquesta última apareix l'índex abreujat del contingut de la revista. El número 17 de GIZAEKOA conté 8 articles, 4 d'ells en basc, 3 en castellà i 1 en anglès, sobre temes com la situació de l'empresa social a Espanya; Economia Ecològica i Economia Social; la lluita contra la pobresa energètica; la funció social de les cooperatives, o les mutualitats a Euskadi com a entitats de l'Economia Social.

ESTIVILL, Jordi i MIRÓ, Ivan: *L'Economia Social i Solidària a Catalunya. Fonaments teòrics i reptes estratègics*, Barcelona, Icaria Editorial, 2020

Si l'economia social històrica, a Catalunya, nasqué al bell mig d'un segle XIX caracteritzat per l'emergència del capitalisme industrial i l'antagonisme del moviment obrer, a les primeres dècades del segle XXI l'Economia Social i Solidària catalana suma nous reptes i aliances. Al seu costat, una majoria social que estima l'autoorganització col·lectiva, expressada a nivell local i municipalista; que promou l'autodeterminació política, social i econòmica. Per davant, unes generacions que empenyen la transformació feminista i la transició ecològica de l'economia; i unes comunitats migrades que aixequen una nova economia popular, diversa i antiracista. A l'horitzó, el projecte històric i present de l'Economia Social i Solidària: afrontar quotidianament les necessitats i aspiracions col·lectives bastint un futur amb justícia social, democràcia política, equitat econòmica i sostenibilitat ambiental. És a dir, la construcció -diferenciada del capitalisme i de l'Estat- d'un àmbit econòmic per la transformació social.

BORZAGA, Carlo; NOGALES, Rocío, et al: *Las empresas sociales y sus ecosistemas en Europa. Informe comparativo*, Comisión Europea y EMES International Research Network, 2020

La Xarxa EMES ha publicat la versió en espanyol de l'estudi 'Les empreses socials i els seus ecosistemes a Europa', que ofereix una visió general del panorama de les empreses socials en 28 Estats membres, així com en 7 països veïns analitzats, a partir de la informació disponible a gener de 2020. La publicació és el resultat d'un treball finançat íntegrament pel Programa de la Unió Europea per a l'Ocupació i la Innovació Social "EaSI" (2014-2020). La traducció a l'espanyol ha sigut possible gràcies al suport del Ministeri de Treball i Economia Social del Govern d'Espanya. En la publicació s'acaren i interpreten les principals conclusions de 35 informes de països diferents, i es dibuixa un panorama europeu de les empreses socials i els entorns en els quals operen: els "ecosistemes". En l'informe es reflecteix un esforç comparatiu específic, que va més enllà de l'observació de l'empresa social en cada país, per a identificar les tendències transnacionals amb la finalitat de generar un coneixement que servisca de base per a les polítiques comunitàries, nacionals i locals i per a les pròpies empreses socials.

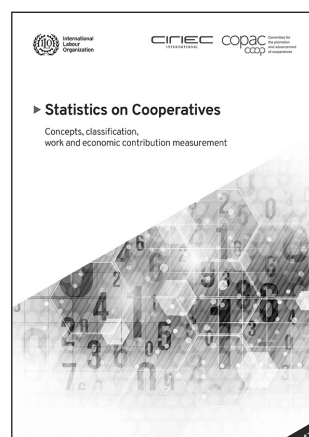
PLATAFORMA DEL TERCER SECTOR: *El Papel del Tercer Sector y su impacto social: análisis y propuestas para la profundización solidaria del Estado Social*, Madrid, 2020

La Plataforma del Tercer Sector (PTS) ha editat un document que analitza el paper de les ONG i el seu impacte social. Concretament, es posa l'accent en la intervenció realitzada durant la crisi financera i econòmica viscuda del 2008 al 2013, el període post-crisi (2014-2018) i la resposta del Tercer Sector davant la situació crítica actual provocada per la COVID-19. A més, l'informe ofereix claus per a defensar l'Estat del Benestar. El document es divideix en tres grans blocs. En el primer es realitza una introducció en la qual es presenta al Tercer Sector d'Acció Social com la part més rellevant, quantitativa i qualitativament, de la societat civil organitzada. El segon apartat analitza el finançament del Tercer Sector i la seua sostenibilitat futura, i s'exposen els problemes que planteja l'actual model de subvencions, relacionat amb l'IRPF i amb l'Impost de Societats. L'últim punt del document recull una sèrie de proposades post-pandèmia de la PTS per a l'aprofundiment solidari de l'Estat Social.

BOUCHARD, Marie J. et al: *Statistics on Cooperatives. Concepts, classification, work and economic contribution measurement*, International Labour Office, Geneva, 2020

En la XIX Conferència Internacional d'Estadístiques del Treball, celebrada a l'octubre de 2013, representants governamentals, dels treballadors i empresaris van reafirmar la importància d'obtenir estadístiques sobre cooperatives més completes, fiables i internacionalment comparables, mitjançant l'adopció d'una Resolució sobre Estadístiques de Cooperatives. Sobre aquest tema, el Departament d'Estadístiques de la OIT i la seua Unitat de Cooperatives, els membres del Comité per a la Promoció i Avanç de les Cooperatives (COPAC) i CIRIEC van unir forces per a desenvolupar una sèrie de recursos clau sobre aquesta temàtica. Com a resultat, aquest llibre reuneix una sèrie de directrius, que ajudaran els estadístics a recopilar més informació sobre les tendències i els desafiaments en el món de les cooperatives i l'economia social, en particular sobre el número i les característiques d'aquestes, els seus socis i valor afegit. La generació i compilació de tals estadístiques comparables permetrà als responsables públics avaluar millor el resultat de les seues polítiques relacionades amb el sector. El llibre s'ha posat a la disposició del públic com una forma també de commemorar el centenari de la Unitat de Cooperatives de la OIT.

SILVA, A.M. y OREJUELA, F. (Eds.): *Anuario CIRIEC-Colombia 2019. Incidencia de la Economía Social y Solidaria a partir de prácticas de ética, responsabilidad social y buen gobierno*, Editorial CIRIEC-Colombia, 2020

Aquest llibre compila els principals resultats del II Col·loqui Anual de CIRIEC-Colòmbia, celebrat sobre la mateixa temàtica a l'octubre de 2019 en Cali. En aquesta trobada es van treballar temes investigatius sobre el desenvolupament rural i acords de pau a Colòmbia; economia social i solidària des de la perspectiva del bon viure; la cooperació instrumental per al canvi social; un tema 'compliance' en les cooperatives; referències a la cultura organitzacional manejant el concepte de reputació; pràctiques innovadores d'un cas d'un fons d'empleats, i experiències urbanes d'autogestió i desenvolupament territorial. Aquestes aportacions tenen com a objectiu enfortir les organitzacions de l'economia social i solidària i el seu impacte a les regions, a través d'anàlisis que contribueixen a la millora de la gestió i a la implementació de polítiques públiques concordes. El llibre es pot descarregar en la web de CIRIEC-Colòmbia: www.ciriec-colombia.org.

IGLESIAS WEBERING, Susana: *Autogestão e Cooperação*, Appris editora, 2020

Aquest treball es basa en una crítica de les teories organitzacionals i la cerca d'alternatives al model dominant d'organització del treball capitalista. L'objecte d'estudi és l'empresa autogestionada que representa la cooperativa, abordant el problema de mantindre la cooperació amb l'augment del nombre de socis i el creixement econòmic. El llibre és de Susana Webering, primera alumna del IUDES-COOP a obtenir un doble doctorat en Economia Social amb esmena internacional. La conclusió més important a la qual arriba aquesta investigació és que la cooperació és essencial per a la vida en societat, la qual cosa explica el fet que les cooperatives continuïn emergint fins i tot en un ambient hostil, que paradoxalment està dominat per bases utilitaristes, competitives i individualistes. Les cooperatives poden ser viables, amb la possibilitat de desenvolupar-se mantenint la seua identitat, ja que es basen en un tipus més sofisticat de cooperació, on un projecte col·lectiu compartit i construït pels membres permet que exercisquen la seua autonomia mitjançant el desenvolupament de l'autogestió.

DEMOUSTIER, Danièle (Dir.): *L'ESS entre développement social et développement durable. L'exemple de la métropole grenobloise*, PUG, 2020

Aquest llibre mostra com en els últims cinquanta anys la ESS s'ha desenvolupat a partir de les seues ja fortes arrels, a través de diverses organitzacions: grans mútues i centres de salut, establiments mèdic-socials i accions solidàries, associacions d'educació popular i acció cultural, nous canals de distribució i restauració d'aliments, cooperatives de producció i d'interès col·lectiu, etc. Desenvolupada en àrees tan diverses com el suport a les persones més vulnerables o la innovació en la transició ecològica, aquesta economia ofereix maneres de produir, distribuir, intercanviar, consumir, ajudar i protegir que involucren als ciutadans en una altra modalitat empresarial, sense ànim de lucre, col·lectiva i democràtica. En fer-ho, construeix una resposta als principals desafiaments econòmics, socials i ecològics actuals. La crisi sanitària de 2020, malgrat la incertesa que genera, reactiva els valors i comportaments d'ajuda mútua, solidaritat, proximitat. En aquest context, la ESS pot portar esperança per a un món més just i sostenible.